

คู่มือปฏิบัติการ ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ฝุ่นละออง PM_{2.5}

ระดับจังหวัด

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คพ. 03-132

คำนำ

จากปัญหาหมอกควัน ไฟป่า และฝุ่นละออง PM_{2.5} ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน สิ่งแวดล้อม และกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติ รัฐบาลจึงยกให้การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองถือเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562 โดยคณะรัฐมนตรี ได้เห็นชอบแผนปฏิบัติการ ขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2562 โดยกำหนดมาตรการที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ใช้กลไกการจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Single command) โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้บัญชาการ เหตุการณ์ เพื่ออำนวยความสะดวก/สั่งการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองตามแผนปฏิบัติการ ที่วางไว้อย่างมีเอกภาพ

กรมควบคุมมลพิษจึงได้จัดทำ “คู่มือปฏิบัติการในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ฝุ่นละออง PM_{2.5} ระดับจังหวัด” ฉบับนี้ขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางให้จังหวัดต่างๆ และกรุงเทพมหานคร นำไปพิจารณาปรับใช้ ให้สอดคล้องกับบริบทการบริหารงาน และกลไกการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ ด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ และทรัพยากรของแต่ละจังหวัด เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์หมอกควัน ไฟป่า และฝุ่นละออง PM_{2.5} ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

1. สถานการณ์ปัญหาฝุ่นละออง	3
1.1 สถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองตามฤดูกาล	5
1.2 การติดตามตรวจวัดฝุ่นละออง PM _{2.5} ในบรรยากาศ	6
2. การจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง ระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร	8
3. แนวทางปฏิบัติ	11
3.1 ก่อนเกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละออง	12
3.2 แนวทางปฏิบัติในช่วงสถานการณ์	25
(1) กรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ (ยกเว้นจังหวัดภาคเหนือ และภาคใต้)	25
(2) จังหวัดภาคเหนือ	29
(3) จังหวัดภาคใต้	35
ภาคผนวก	40
ก. อักษรย่อและรายชื่อหน่วยงาน	41
ข. นโยบาย แนวทาง และกรอบมาตรการที่เกี่ยวข้อง	42
• แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกพิษด้านฝุ่นละออง”	42
• แนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาหมอกควัน ตามมาตรการ 4 พื้นที่ 5 มาตรการบริหารจัดการ ของกระทรวงมหาดไทย	44
ค. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	47
ง. ตัวอย่างคำสั่ง/ประกาศ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง	48

1

สถานการณ์
ปัญหาฝุ่นละออง

“ฝุ่นละออง หรือ Particulate Matter (PM)” หมายถึง อนุภาคแขวนลอยในบรรยากาศ การตรวจวัดฝุ่นละอองกระทำโดยการแยกคัดขนาด เพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มสารมลพิษ เช่น $PM_{2.5}$ หมายถึงฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน และ PM_{10} หมายถึงฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน เป็นต้น

“ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ” หรือฝุ่นละอองขนาดเล็ก ประกอบด้วยอนุภาคสารเคมีที่เกิดจากกระบวนการเผาไหม้ของเชื้อเพลิง มีแหล่งกำเนิดจาก ไฟป่า การเผาเศษวัสดุการเกษตรประเภทข้าว ข้าวโพด และอ้อย การคมนาคมขนส่ง โรงงานอุตสาหกรรม การใช้เชื้อเพลิงในครัวเรือน เป็นต้น และบางจังหวัดที่มีขอบเขตติดประเทศเพื่อนบ้านอาจได้รับผลกระทบจากหมอกควันข้ามแดน

“สถานการณ์วิกฤตฝุ่นละออง” ช่วงเวลาที่มักพบปริมาณฝุ่นละอองมีค่าสูงเกินค่ามาตรฐานติดต่อกันหลายวัน ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและเป็นปัญหาในหลายจังหวัดของประเทศไทย ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสุขภาพของประชาชน ซึ่งจะเกิดขึ้นตามฤดูกาล จากปัจจัยด้านอุตุนิยมวิทยาที่ก่อให้เกิดการสะสมของฝุ่นละอองในบรรยากาศ และด้านกิจกรรมของแหล่งกำเนิดที่เปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล

1.1 สถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองตามฤดูกาล

ในช่วงฤดูหนาวถึงต้นฤดูร้อน ค่าฝุ่นละอองในบรรยากาศจะเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจัยความกดอากาศสูง ปรากฏการณ์อุณหภูมิมักผันกลับในชั้นบรรยากาศ และลมสงบ เป็นอุปสรรคต่อการแพร่กระจายของฝุ่นละออง จึงเกิดการสะสมในพื้นที่ ประกอบกับความแห้งแล้งที่อาจจะก่อให้เกิดไฟฟ้า และกิจกรรมของแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองที่มีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล โดยฤดูกาลในแต่ละภาค มีช่วงเวลาแตกต่างกัน ดังนี้

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ฤดูกาลที่เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละออง ประมาณเดือนพฤศจิกายน - มีนาคม โดยฝุ่นละอองในพื้นที่มาจากการจราจร และยานพาหนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรถยนต์ดีเซล โรงงานอุตสาหกรรม และการเผาในที่โล่ง

ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ฤดูกาลที่เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองประมาณเดือนมกราคม - พฤษภาคม มาจาก ไฟป่า และการเผาเศษวัสดุการเกษตรประเภทข้าว ข้าวโพด และอ้อย หมอกควันข้ามแดน และการจราจรและขนส่งในเขตเมืองใหญ่

ภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ฤดูกาลที่เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองประมาณเดือนมกราคม - พฤษภาคม มาจากการเผาเศษวัสดุการเกษตรประเภทข้าว ข้าวโพด และอ้อย รองลงมาคือการจราจร และขนส่งในเขตเมืองใหญ่

ภาคใต้ ฤดูกาลที่เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองประมาณเดือนกรกฎาคม - กันยายน อันเกิดจากไฟไหม้ป่าพรุ และฝุ่นละอองข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้าน

1.2 การติดตามตรวจวัดฝุ่นละออง PM_{2.5} ในบรรยากาศ

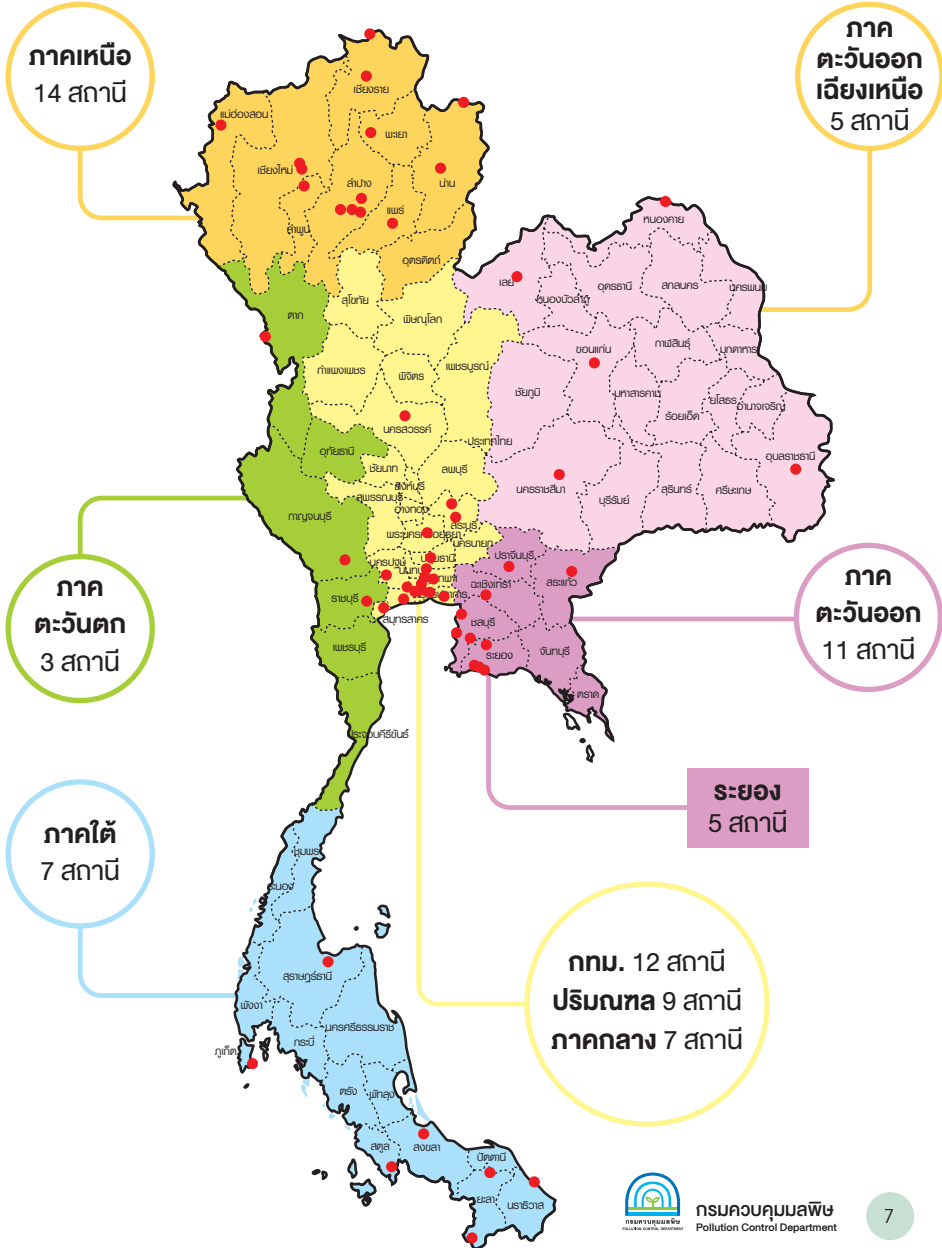
เครือข่ายการติดตามและเฝ้าระวังคุณภาพอากาศของประเทศไทย โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการตรวจวัดด้วยเครื่องตรวจวัดฝุ่นละออง PM_{2.5} ประเภทเครื่องมือวิเคราะห์ตัวอย่างแบบอัตโนมัติ ในวิธีการที่กฎหมายกำหนดเป็นมาตรฐาน สามารถทำการตรวจวัดแบบอัตโนมัติและต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวันตลอดทั้งปี และมีระบบการรับ-ส่งข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และเผยแพร่ข้อมูลทางเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน Air4Thai เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนได้รับข้อมูลอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์

ในปี พ.ศ. 2563 กรมควบคุมมลพิษมีจำนวนเครื่องมือตรวจวัดคุณภาพอากาศ ดังนี้

- สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบอัตโนมัติ จำนวน 68 สถานี ครอบคลุม 37 จังหวัดทั่วประเทศ
- หน่วยตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบเคลื่อนที่ จำนวน 9 คัน สามารถให้บริการได้กรณีเหตุฉุกเฉิน
- เครื่องตรวจวัดฝุ่นละออง PM_{2.5} แบบติดตั้งภายนอกอาคาร จำนวน 14 เครื่อง

สำหรับกรุงเทพมหานคร มีสถานีตรวจวัดของกรมควบคุมมลพิษ 12 สถานี และของกรุงเทพมหานคร อีก 50 สถานี ครอบคลุมทั้ง 50 เขต รวมทั้งสิ้น 62 สถานี

เครือข่ายสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ

2

การจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวก
ป้องกันและแก้ไขปัญหายา
ผิดกฎหมายระดับจังหวัด/
กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์อำนวยการกลาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ มีแนวทางให้มีการกำหนดให้มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ/แผนตอบโต้สถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานตามแผนฯ ให้ใช้ระบบบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) เป็นกลไกจัดการปัญหาฝุ่นละออง โดยจัดตั้งศูนย์บัญชาการ หรือศูนย์อำนวยการระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ เพื่อให้การสั่งการในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองมีเอกภาพและมีหน่วยงานที่สนับสนุนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ศูนย์อำนวยการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง ระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร

(1) ฝ่ายอำนวยการ

ทำหน้าที่ อำนวยการ ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งวางระบบการติดตามติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติงานการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศระหว่างศูนย์อำนวยการ และฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้การติดต่อเป็นไปอย่างรวดเร็วต่อเนื่องและเชื่อถือได้ตลอดเวลา

(2) ฝ่ายแผนและโครงการ

ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานการวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองระดับจังหวัด การพัฒนาแผนงาน การพัฒนาเกี่ยวกับงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองอย่างยั่งยืน งานติดตามประเมินผลงานการฝึกซ้อมแผนฯ งานการจัดฝึกอบรมต่างๆ และงานการจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้อง

(3) ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ

ทำหน้าที่ ติดตามสถานการณ์ รวบรวมข้อมูล ประเมินสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น วางมาตรการต่างๆ ในการป้องกันสถานการณ์ หรือเกิดขึ้นแล้วให้ได้รับความเสียหายน้อยที่สุด จัดระเบียบแจ้งเตือนภัยการช่วยเหลือและปกป้องสุขภาพของประชาชน งานการข่าวการรักษาความปลอดภัย และการปฏิบัติการจิตวิทยา

(4) ฝ่ายประชาสัมพันธ์

ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา และการแถลงข่าวข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ และความช่วยเหลือให้แก่สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปได้ทราบ

3

แนวทางปฏิบัติ

3.1 ก่อนเกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละออง

วัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมการด้านทรัพยากร ระบบการปฏิบัติการและเตรียมความพร้อมไว้รองรับสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงวางแผนงานโครงการป้องกันปัญหาฝุ่นละอองอย่างยั่งยืน

หลักการปฏิบัติ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร/ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการและให้ความสนับสนุนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดเตรียมและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อการป้องกันและรับมือสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองให้เหมาะสม รวมทั้งการวางแผนทางการปฏิบัติการให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองและดำเนินการฝึกซ้อมตามแผนที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำเพื่อให้เกิดความพร้อมในทุกด้านและทุกภาคส่วน รวมถึงการดำเนินการตามแผนงานการป้องกันปัญหาฝุ่นละอองอย่างยั่งยืน

แนวทางปฏิบัติของแต่ละจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ก่อนเกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละออง แยกเป็นแนวทางปฏิบัติ ตามแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองในแต่ละประเภท คือ

- 1) การควบคุมการเผาป่า ในพื้นที่เกษตร และการเผาในที่โล่งต่างๆ
- 2) การควบคุมมลพิษจากการจราจรและยานพาหนะ
- 3) การควบคุมฝุ่นละอองจากอุตสาหกรรม
- 4) การควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง

- 5) การควบคุมฝุ่นละอองจากชุมชน
 6) กรณีหมอกควันข้ามแดน
 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
(1) การควบคุมการเผาป่าในพื้นที่เกษตร และการเผาในที่โล่งต่างๆ		
1. ติดตาม สถานการณ์ และการเฝ้าระวัง	- ติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กจากการเผาในที่โล่ง โดยติดตามข้อมูลคุณภาพอากาศจากกรมควบคุมมลพิษ ข้อมูลจุดความร้อนจาก GISTDA	จังหวัด ทสจ. ปก.จังหวัด กษจ.
	- จัดอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรในการใช้/เข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า การเผาในที่โล่ง และหมอกควัน	จังหวัด ทส. มท.
	- สำรวจปริมาณเชื้อเพลิงทั้งในพื้นที่เกษตร และพื้นที่ป่า และจัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่าและการเผาในที่โล่ง	ทส. มท. กษ.
	- ติดตามเฝ้าระวังระดับน้ำในพื้นที่พรุ (ภาคใต้)	กรมชลประทาน ทส.

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
2. การบริหาร จัดการ เชื้อเพลิง	<ul style="list-style-type: none"> - รมรณรงค์ให้เกษตรกรร่นำเศษวัสดุการเกษตรไปใช้ประโยชน์หรือย่อยสลายด้วยวิธีที่เหมาะสมแทนการเผา (เช่น การไถกลบตอซัง การหมักทำปุ๋ย การใช้เป็นอาหารสัตว์ แปลงเป็นเชื้อเพลิงหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นต้น) 	จังหวัด กษ.
	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องเผา ให้กำหนดแผนงานในการจัดการเชื้อเพลิงและจัดระเบียบการเผาตามลักษณะพื้นที่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและปฏิบัติตาม 	จังหวัด อปท. ทส. มท. กษ.
	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการตัดหญ้า กิ่งไม้ กำจัดเศษวัชพืชริมทางหลวง และในพื้นที่ชุมชน รวมถึงเร่งกำจัดเชื้อเพลิง ทั้งในพื้นที่ป่า พื้นที่เกษตร และพื้นที่ชุมชน โดยการเผา ก่อนเข้าช่วงวิกฤตหมอกควัน 	จังหวัด คค. ทส. มท. กษ.

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
3. การเตรียมความพร้อมด้านกำลังพล อุปกรณ์ เครื่องมือ	- จัดทำแผนเผชิญเหตุ โดยให้ครอบคลุมทั้งช่วงก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ และให้กำหนดรายละเอียดการแบ่งพื้นที่ ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน	จังหวัด ทส.
ยานพาหนะ และอากาศยาน	- จัดตั้งและเตรียมความพร้อมชุดปฏิบัติการระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอเสี่ยงของจังหวัด	ทสจ. ปก.จังหวัด
	- เตรียมความพร้อมในการระดมสรรพกำลัง และเคลื่อนย้ายกำลังพล อุปกรณ์ เครื่องมือ ยานพาหนะ และอากาศยาน ในการปฏิบัติงานลาดตระเวน เผ่าระวัง และดับไฟ	ทส. มท. กท. และจังหวัด
	- ประสาน กษ. และ ทส. เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินมาตรการเพิ่มและรักษาความชุ่มชื้นให้พื้นที่ป่า เช่น ปฏิบัติการฝนหลวง ทำฝายหรือป่าเปียก	จังหวัด

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
4. การบริหาร จัดการและสร้าง ความยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมความพร้อมและจัดตั้งศูนย์ อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไข ปัญหาไฟฟ้า การเผาในที่โล่ง และ หมอกควันระดับพื้นที่ 	จังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ว่าราชการจังหวัดบูรณาการร่วมกับ หน่วยงานของ ทส. กษ. คค. ในพื้นที่ที่มี งบประมาณและหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟฟ้า และการเผาในที่โล่งอย่างใกล้ชิด ทั้งงบประมาณของส่วนราชการ งบประมาณจังหวัด/กลุ่มจังหวัด/ภาค งบประมาณขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และงบประมาณจาก กองทุน/เงินบริจาคของภาคเอกชนและ ภาคประชาชน เพื่อจัดระบบและวิธีการ จัดการปัญหาไฟฟ้าและหมอกควัน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละ พื้นที่ 	จังหวัด

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างการรับรู้ เตรียมความพร้อมในการดำเนินการ และแจ้งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ให้เตรียมความพร้อมในการดำเนินการ “4 มาตรการเชิงพื้นที่ 5 มาตรการบริหารจัดการ” 	<p>จังหวัด มท.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - เร่งสร้างการรับรู้และทำความเข้าใจกับประชาชนในระดับหมู่บ้าน ถึงความสำคัญของป่า ผลกระทบที่เกิดจากไฟป่า การเผาในที่โล่งและหมอกควัน และประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการดูแลรักษาป่า (เช่น รายได้จากการท่องเที่ยว การจับสัตว์น้ำ และการหาของป่า เป็นต้น) และลดการเผาในที่โล่ง 	<p>จังหวัด</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำและซ่อมบำรุงฝายชะลอน้ำ จัดทำทำนบกั้นน้ำ ติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ควบคุมการเปิด-ปิดประตูน้ำ ชุดสระน้ำในพื้นที่สำหรับสำรองน้ำ เพื่อรักษาความชุ่มชื้นของป่า และรักษาระดับน้ำในป่าพรุ 	<p>ทส. จังหวัด กรมชลประทาน</p>

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> - จัดที่ทำกินตามนโยบายรัฐบาลให้แก่ชุมชน ส่งเสริมอาชีพให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ และส่งเสริมการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 	<p>จังหวัด ทส.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ประชาชน ภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ 	<p>จังหวัด</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนชนิดพืชเป็นชนิดที่ไม่มีการเผาและเป็นการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม/เกษตรปลอดการเผา 	<p>จังหวัด กษ.</p>

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> - กำกับติดตามให้การลดการเผาในไร่อ้อย เป็นไปตามเป้าหมายของสำนักงาน คณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ที่ไม่ให้มีการเผาในไร่อ้อย ร้อยละ 100 ภายในปี 2565 - ส่งเสริมและขยายผลหมู่บ้าน/ชุมชน/พื้นที่ต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จหรือ เป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ป่าไม้ ป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า การเผา ในพื้นที่เกษตร และหมอกควัน 	<p>อก. และ สนง. คณะกรรมการ อ้อยและ น้ำตาลทราย จังหวัด</p> <p>จังหวัด กษ. ทส. มท.</p>
(2) การควบคุมมลพิษจากการจราจรและยานพาหนะ		
5. การดูแล เส้นทางจราจร เพื่อลดมลพิษ ทางอากาศ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำแผนการปรับปรุงเส้นทางจราจร เพื่อลดมลพิษทางอากาศ ลดอุบัติเหตุ และเพิ่มทางเลือกในการเดินทางสัญจร ให้กับประชาชนที่สะดวกและปลอดภัย เช่น ทางจักรยาน ทางเดินเท้า เป็นต้น 	<p>จังหวัด อปท. ขสจ.</p>

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
6. การเตรียม การตั้งจุดตรวจ ควันดำ	- จัดเตรียมอุปกรณ์และซักซ้อมการทำงาน ของเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มการตั้งจุดตรวจจับ รถควันดำในช่วงสถานการณ์	ตำรวจจราจร ขสจ.
7. การลด มลพิษจาก ภาคการขนส่ง อย่างยั่งยืน	- โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน - โครงการลดการใช้ยานพาหนะส่วนตัว เปลี่ยนมาใช้ Car pool รถจักรยาน หรือรถขนส่งสาธารณะ - จัดหารถยนต์มลพิษต่ำที่ใช้พลังงาน ประเภทก๊าซธรรมชาติหรือไฟฟ้า เพื่อ ทดแทนรถยนต์ของหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจที่ใช้น้ำมันดีเซล	ขสจ. อปท.
(3) การควบคุมฝุ่นละอองจากอุตสาหกรรม		
8. การเตรียม การควบคุม ฝุ่นละอองจาก อุตสาหกรรม	- ประชาสัมพันธ์โครงการอุตสาหกรรม สีเขียวและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์ - รณรงค์และสร้างแรงจูงใจให้องค์กร รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนเข้าร่วม โครงการการดำเนินกิจกรรมการแสดงความ รับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในการ ลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ	อสจ.

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
(4) การควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง		
9. การออกข้อกำหนดและกฎระเบียบเพื่อควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง	กำหนดกฎระเบียบมาตรฐานและเกณฑ์ปฏิบัติที่ดีในการควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้างประเภทต่างๆ ตัวอย่างเช่น <ul style="list-style-type: none"> - ฉีดพรมน้ำบริเวณพื้นที่ก่อสร้างและทางเข้า-ออกโครงการ - ฉีดล้างล้อรถบรรทุกที่วิ่งเข้าออกพื้นที่ก่อสร้าง หรือจัดให้มีที่สำหรับล้างล้อรถก่อนออกนอกโครงการ - จัดหาวัสดุปิดคลุมท้ายรถให้มิดชิดเพื่อป้องกันการฟุ้งและร่วงหล่นของวัสดุ - ใช้ผ้าใบปิดคลุมอาคารที่กำลังก่อสร้างตลอดแนว - ให้มีการจัดการขยะอย่างเหมาะสม ห้ามมีการเผาขยะในพื้นที่ก่อสร้าง 	มท. จังหวัด

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
(5) การควบคุมฝุ่นละอองจากชุมชน		
10. การสำรวจ และจัดการ ขยะชุมชน	- จัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกต้อง ลดการเผาขยะชุมชน	จังหวัด อปท.
11. การลด มลพิษจาก กิจการของ ชุมชน อย่างยั่งยืน	- โครงการส่งเสริมการใช้เตาหุงต้มและ เตาปิ้งย่างปลอดมลพิษ - โครงการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ เตาเผาอิฐและถ่านปลอดมลพิษ - เพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองได้ตาม มาตรฐานสากล (9 ตรม./คน)	สสจ. อปท.

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
(6) กรณีหมอกควันข้ามแดน		
<p>12. การดำเนินงานตามข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เฝ้าระวังเพื่อสร้างความร่วมมือกับประเทศอาเซียนในการป้องกันและลดผลกระทบจากปัญหาหมอกควันข้ามแดนอย่างต่อเนื่อง - ติดตามสถานการณ์จุดความร้อนและหมอกควันในอนุภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ - สนับสนุนด้านวิชาการ/พัฒนาศักยภาพในการจัดการหมอกควันข้ามแดน ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จัดฝึกอบรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ การดับไฟป่า การทำการเกษตรปลอดการเผา และการจัดการปัญหาหมอกควัน 	<p>ทส. กต. กท. และ จังหวัดชายแดน</p> <p>คพ. และ จังหวัดชายแดน</p> <p>ทส. กต.</p>
<p>13. การเตรียมพร้อมรับมือหมอกควันข้ามแดน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ฝุ่นละอองในพื้นที่ชายแดน พร้อมทั้งเตรียมการในการติดตั้งหน่วยตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบเคลื่อนที่ และแบบเคลื่อนย้ายได้ (Outdoor) เพิ่มเติมในพื้นที่เสี่ยงผลกระทบจากหมอกควันข้ามแดน 	<p>คพ.</p>

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> - ฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ จัดทำแผนงานในการแจ้งเตือนและให้คำแนะนำด้านสุขภาพกับประชาชน และเตรียมความพร้อมบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์หมอกควันและฝุ่นละอองต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน 	สธ.

3.2 แนวทางปฏิบัติในช่วงสถานการณ์

เพื่อให้การดำเนินงานระงับเหตุที่ก่อให้เกิดฝุ่นละอองให้ยุติลงโดยเร็ว เพื่อลดความรุนแรงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และปกป้องสุขภาพของประชาชน โดยการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถใช้อำนาจสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินตามขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ รายจังหวัดแยกเป็นภาคต่างๆ ดังนี้

(1) กรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ (ยกเว้นจังหวัดภาคเหนือ และภาคใต้)

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
0 - 50 มคก./ลบ.ม.	<ul style="list-style-type: none">ติดตามเผ่าระวังปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} และข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการเผ่าระวังสถานการณ์หมอกควัน ได้แก่ จำนวนจุดความร้อนจากภาพถ่ายดาวเทียม ข้อมูลอุตุนิยมหาวิทยาลัย	จังหวัด ปก.จังหวัด ทสจ.
51 - 75 มคก./ลบ.ม.	<ul style="list-style-type: none">เร่งรณรงค์และสร้างการรับรู้ให้ประชาชนงดการเผาเศษวัสดุการเกษตร วัชพืช เศษกิ่งไม้ใบไม้ และมูลฝอยชุมชน	ปก.จังหวัด กษจ. ทสจ. สจป. สบอ.

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> • ควบคุมฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิดทุกประเภทให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด <ul style="list-style-type: none"> - การจราจรและขนส่ง - อุตสาหกรรม - การก่อสร้าง 	ทุกหน่วยงาน
	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อสารข้อมูลที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ให้ประชาชนรับทราบสถานการณ์ที่ถูกต้อง 	จังหวัด ปชส.จังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> • ให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชนและแจ้งให้กลุ่มเสี่ยงลดเวลาการทำงานกิจกรรมนอกบ้าน หากจำเป็นให้สวมหน้ากาก สำหรับประชาชนทั่วไปให้เฝ้าระวังสุขภาพ หากพบอาการผิดปกติ ให้รีบพบแพทย์ 	สสจ.

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<p><u>กรณี PM_{2.5} มีค่าระหว่าง 51 - 75 มคก./ลบ.ม. ติดต่อกัน 3 วัน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • เพิ่มและยกระดับมาตรการให้มีความเข้มงวด เพื่อลดปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} ให้อยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน 	จังหวัด
76 - 100 มคก./ลบ.ม.	<ul style="list-style-type: none"> • ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อระงับเหตุที่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง/ควบคุมพื้นที่หรือแหล่งกำเนิดที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือมีผลกระทบต่อประชาชน โดยสั่งการตามกฎหมายให้หยุดกิจกรรมใดๆ เพื่อให้คุณภาพอากาศกลับสู่สภาวะปกติ • ห้ามประชาชนเผาเศษวัสดุการเกษตร วัชพืช เศษกิ่งไม้ใบไม้ และมูลฝอยชุมชน ควบคู่ไปกับการดำเนินมาตรการลดผลกระทบจากฝุ่นละออง 	ผู้ว่าราชการ จังหวัด จังหวัด ทสจ. กษจ. ปภ.จังหวัด

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> • ระดมสรรพกำลังเพื่อดำเนินมาตรการลดและควบคุมแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองอย่างเข้มงวด 	ผู้ว่าราชการจังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> • เปิดคลินิกมลพิษและห้องปลอดฝุ่นในสถานบริการสาธารณสุข 	สสจ.
	<ul style="list-style-type: none"> • เร่งสื่อสารทำความเข้าใจประชาชนถึงสถานการณ์ที่เป็นจริง การดำเนินงานของภาครัฐ และการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในภาวะวิกฤตฝุ่นละออง 	จังหวัด ปชส.จังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> • ให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชนให้ลดและงดกิจกรรมนอกบ้านหากจำเป็นต้องสวมหน้ากากป้องกันงดออกกำลังกายกลางแจ้ง หากพบอาการผิดปกติ ให้รีบไปพบแพทย์สำหรับกลุ่มเสี่ยง งดออกนอกบ้านและออกกำลังกายกลางแจ้ง อยู่ในอาคาร ผู้มีโรคประจำตัว ควรเตรียมยาและอุปกรณ์ที่จำเป็น และปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ 	สสจ.

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
>100 มคก./ลบ.ม.	ยกระดับความเข้มข้นของการดำเนิน มาตรการลดผลกระทบต่อสุขภาพจาก ฝุ่นละออง และบังคับใช้กฎหมายอย่าง เด็ดขาดกับผู้ฝ่าฝืนข้อบังคับการควบคุม ฝุ่นละอองในพื้นที่	จังหวัด

(2) จังหวัดภาคเหนือ

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
0 - 37 มคก./ลบ.ม.	ติดตามสถานการณ์คุณภาพอากาศจาก แอปพลิเคชัน air4thai และเว็บไซต์ http://air4thai.pcd.go.th/webV2/	จังหวัด
38 - 50 มคก./ลบ.ม.	<ul style="list-style-type: none"> ติดตามเฝ้าระวังปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} และข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการ เฝ้าระวังสถานการณ์หมอกควัน ได้แก่ จำนวนจุดความร้อนจากภาพถ่าย ดาวเทียม ข้อมูลอุตุวิทยามหาวิทยาลัย 	จังหวัด ปภ.จังหวัด ทสจ.

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
51 - 75 มคก./ลบ.ม.	<ul style="list-style-type: none"> ดำเนินการมาตรการเพื่อลดและควบคุมการเผาและแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองอย่างเร่งด่วน เร่งรณรงค์และสร้างการรับรู้ให้ประชาชนงดการเผาเศษวัสดุ การเกษตร วัชพืช เศษกิ่งไม้ใบไม้ และมูลฝอยชุมชน 	จังหวัด ปภ.จังหวัด กษจ. ทสจ. สจป. สบอ.
	<ul style="list-style-type: none"> สื่อสารข้อมูลที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ให้ประชาชนรับทราบสถานการณ์ที่ถูกต้อง 	จังหวัด ปขส.จังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> ให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชน และแจ้งให้กลุ่มเสี่ยงลดเวลาการทำกิจกรรมนอกบ้าน หากจำเป็นให้สวมหน้ากาก สำหรับประชาชนทั่วไป ให้เฝ้าระวังสุขภาพ หากพบอาการผิดปกติ ให้รีบพบแพทย์ 	สสจ.
	<ul style="list-style-type: none"> รายงานผลการปฏิบัติงานให้กองทัพบกที่ 3 และ คพ. ทราบเป็นประจำทุกวัน 	จังหวัด

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<p><u>กรณี PM_{2.5} มีค่าระหว่าง 51 - 75 มคก./ลบ.ม. ติดต่อกัน 3 วัน ในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • สั่งการให้ทุกหน่วยงานเพิ่มและยกระดับมาตรการให้มีความเข้มงวด เพื่อลดปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} ให้อยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน 	ผู้ว่าราชการจังหวัด
	<p><u>กรณี PM_{2.5} มีค่าระหว่าง 51 - 75 มคก./ลบ.ม. ติดต่อกัน 3 วัน ใน 3 จังหวัดขึ้นไป</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • เพิ่มและยกระดับมาตรการให้มีความเข้มงวด เพื่อลดปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} ให้อยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยมีกองทัพนาคที่ 3 ร่วมบูรณาการและบัญชาการ 	จังหวัดและกองทัพนาคที่ 3

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
76 - 90 มคก./ลบ.ม.	<ul style="list-style-type: none"> ใช้กฎหมายที่มีอยู่ เพื่อเข้าไปควบคุมพื้นที่หรือแหล่งกำเนิดที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือมีผลกระทบต่อประชาชน โดยอาจสั่งการตามกฎหมายให้หยุดกิจกรรมใดๆ เพื่อให้คุณภาพอากาศกลับสู่สภาวะปกติ 	ผู้ว่าราชการจังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> ระดมสรรพกำลังเพื่อดำเนินมาตรการลดและควบคุมแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองอย่างเข้มงวด 	ผู้ว่าราชการจังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> ขอความร่วมมือให้ประชาชนงดการเผาเศษวัสดุการเกษตร วัชพืช เศษกิ่งไม้ ใบไม้ และมูลฝอยชุมชน ควบคู่ไปกับการดำเนินมาตรการลดผลกระทบจากฝุ่นละอองและหมอกควัน 	จังหวัด ทสจ. กษจ. ปภ.จังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> เร่งสื่อสารทำความเข้าใจประชาชนถึงสถานการณ์ที่เป็นจริงและการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง 	ปขส.จังหวัด สสจ.
	<ul style="list-style-type: none"> เปิดคลินิกมลพิษและห้องปลอดฝุ่นในสถานบริการสาธารณสุข 	สสจ.

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> รายงานผลการปฏิบัติงานให้กองทัพภาคที่ 3 และ คพ. ทราบทุกวัน 	จังหวัด
	<p><u>กรณีที PM_{2.5} มีค่าระหว่าง 76 - 90 มคก./ลบ.ม.</u></p> <p>ควบคุมไม่ให้เกิดการเผาโดยเด็ดขาด โดยมีกองทัพภาคที่ 3 ร่วมบูรณาการและบัญชาการ</p>	จังหวัดและกองทัพภาคที่ 3
	<p><u>กรณีหมอกควันข้ามแดน</u></p> <p>ประสานประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลดและควบคุมการเผาบริเวณชายแดนโดยด่วน</p>	จังหวัดชายแดน
91 - 190 มคก./ลบ.ม.	<ul style="list-style-type: none"> ดำเนินมาตรการเพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการเผาโดยเด็ดขาด ควบคุมคู่ไปกับมาตรการลดผลกระทบจากฝุ่นละอองและหมอกควัน 	จังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> เร่งสื่อสารทำความเข้าใจประชาชนถึงสถานการณ์ที่เป็นจริง การดำเนินงานของภาครัฐ และการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในภาวะวิกฤตหมอกควัน 	จังหวัด ปชส.จังหวัด

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> • ให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชน ให้ลดและงดกิจกรรมนอกบ้าน หากจำเป็นต้องสวมหน้ากากป้องกันงดออกกำลังกายกลางแจ้ง หากพบอาการผิดปกติ ให้รีบไปพบแพทย์ สำหรับกลุ่มเสี่ยง งดออกนอกบ้านและออกกำลังกายกลางแจ้ง อยู่ในอาคาร ผู้มีโรคประจำตัว ควรเตรียมยาและอุปกรณ์ที่จำเป็น และปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ 	สสจ.
	<ul style="list-style-type: none"> • รายงานผลการปฏิบัติงานให้กองทัพภาคที่ 3 และ คพ. ทราบเป็นประจำทุกวัน 	จังหวัด
	<p><u>กรณีที PM_{2.5} มีค่าระหว่าง 91 - 190 มคก./ลบ.ม. ติดต่อกัน 3 วัน (นับรวม 9 จังหวัด)</u></p> <p>กำหนดให้มีการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาสั่งการในการปรับแผนการดำเนินงานในการรับมือสถานการณ์หมอกควันโดยด่วน</p>	ผู้ว่าราชการจังหวัด

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
>190 มคก./ลบ.ม.	ยกระดับความเข้มข้นของการดำเนินการ มาตรการลดผลกระทบต่อสุขภาพจาก ฝุ่นละออง และบังคับใช้กฎหมายอย่าง เด็ดขาดกับผู้ลักลอบเผา	จังหวัด

(3) จังหวัดภาคใต้

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
0 - 25 มคก./ลบ.ม.	ติดตามข้อมูลคุณภาพอากาศจาก แอปพลิเคชัน air4thai และเว็บไซต์ http://air4thai.pcd.go.th/webV2/	จังหวัด
26 - 37 มคก./ลบ.ม.	<ul style="list-style-type: none"> ติดตามเฝ้าระวังปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} และข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบ การเฝ้าระวังสถานการณ์หมอกควัน ได้แก่ จำนวนจุดความร้อนจากภาพถ่าย ดาวเทียม การรายงานสถานการณ์ไฟ ในพื้นที่พรุของประเทศไทย ข้อมูล อุตุนิยมวิทยา (ทิศทางและความเร็วลม ปริมาณน้ำฝน ความชื้นสัมพัทธ์ และ ค่าทัศนวิสัย) 	จังหวัด ปก.จังหวัด ทสจ.

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> เตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานลาดตระเวน รณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังไฟในพื้นที่พรุ 	จังหวัด สจป. สบอ.
	<ul style="list-style-type: none"> เตรียมความพร้อมบุคลากร เครื่องมือ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ และออกให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชนกลุ่มเสี่ยง (เด็กเล็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้มีโรคประจำตัว) หลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมหรือออกกำลังกายกลางแจ้ง หากมีอาการผิดปกติ เช่น หายใจลำบาก แน่นหน้าอก เจ็บหน้าอก คลื่นไส้ หรือเวียนศีรษะให้รีบไปพบแพทย์ 	สสจ.
	<p><u>กรณีตรวจพบไฟในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ระดมสรรพกำลังหน่วยภาคพื้นดิน หน่วยเครื่องจักรกล และหน่วยอากาศยาน เข้าปฏิบัติการดับไฟก่อนเกิดการลุกลาม 	จังหวัด สจป. สบอ.

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
38 - 90 มคก./ลบ.ม.	<ul style="list-style-type: none"> เพิ่มการเฝ้าระวังสถานการณ์หมอกควัน และแจ้งเตือนประชาชนตามความเหมาะสม 	จังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> สื่อสารข้อมูลที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ให้ประชาชนรับทราบสถานการณ์ที่ถูกต้อง 	จังหวัด
	<ul style="list-style-type: none"> ให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชน และแจ้งให้กลุ่มเสี่ยงหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมนอกบ้านหรือออกกำลังกายกลางแจ้ง หากจำเป็นให้สวมหน้ากากป้องกันฝุ่นละออง สำหรับประชาชนทั่วไปให้เฝ้าระวังสุขภาพ หากมีอาการผิดปกติ ให้รีบไปพบแพทย์ 	สสจ.
	<p><u>กรณีตรวจพบไฟในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ระดมสรรพกำลังหน่วยภาคพื้นดิน หน่วยเครื่องจักรกล และหน่วยอากาศยาน เข้าปฏิบัติการดับไฟอย่างเร่งด่วน 	จังหวัด สจป. สบอ.

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
<p>>91 มคก./ลบ.ม.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • เร่งสื่อสารทำความเข้าใจประชาชนถึงสถานการณ์ที่เป็นจริง การดำเนินงานของภาครัฐ และการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในภาวะวิกฤตหมอกควัน 	<p>จังหวัด ปชส.จังหวัด</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • ให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชนให้ลดหรืองดการทำกิจกรรมนอกบ้านงดออกกำลังกายกลางแจ้ง หากจำเป็นให้สวมหน้ากาก กลุ่มเสี่ยง ให้งดออกนอกบ้านและงดออกกำลังกายกลางแจ้งพิจารณาประกาศการใช้ Safety Zone 	<p>สสจ.</p>
	<p><u>กรณีตรวจพบไฟในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ใช้กฎหมายที่มีอยู่ เพื่อเข้าไปควบคุมพื้นที่หรือแหล่งกำเนิดที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือมีผลกระทบต่อประชาชนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งการตามกฎหมายให้หยุดกิจกรรมใดๆ เพื่อให้คุณภาพอากาศกลับสู่สภาวะปกติ 	<p>ผู้ว่าราชการ จังหวัด</p>

ปริมาณ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> • ระดมสรรพกำลังหน่วยภาคพื้นดิน หน่วยเครื่องจักรกล และหน่วยอากาศยาน เข้าปฏิบัติการดับไฟตามแผนระดมพลดับไฟป่าที่ 3 สถานการณ์วิกฤตของ อส. และ ปม. 	ผู้ว่าราชการจังหวัด

ກາລຸພັນວັດ

ก. อักษรย่อและรายชื่อหน่วยงาน

อักษรย่อ

ชื่อหน่วยงาน

กท.	กระทรวงกลาโหม
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
คค.	กระทรวงคมนาคม
มท.	กระทรวงมหาดไทย
อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สธ.	กระทรวงสาธารณสุข
นร.	สำนักนายกรัฐมนตรี
คพ.	กรมควบคุมมลพิษ
ปภ.	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ปม.	กรมป่าไม้
อส.	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
สจป.	สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้
สบอ.	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์
อปท.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ทสจ.	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
กษจ.	สำนักงานเกษตรจังหวัด
อสจ.	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
ปทส.จังหวัด	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด
ปภ.จังหวัด	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
สสจ.	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
ขสจ.	สำนักงานขนส่งจังหวัด

v. นโยบาย แนวทาง และกรอบมาตรการที่เกี่ยวข้อง

แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ

“การแก้ไขปัญหาหมอกพิษด้านฝุ่นละออง”

จากสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} เมื่อต้นปี 2562 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองถือเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนวาระกลไก การแก้ไขปัญหาให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว และได้มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกพิษด้านฝุ่นละออง” เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2562 โดยแผนปฏิบัติการมีเป้าหมาย/ตัวชี้วัด กำหนดให้จำนวนวันที่ ปริมาณฝุ่นละอองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น จำนวนจุดความร้อนลดลง และ จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจ และผู้ป่วยโรคอื่นที่เกี่ยวข้องกับมลพิษ ทางอากาศมีจำนวนลดลง โดยการดำเนินการประกอบด้วย 3 มาตรการ ได้แก่

มาตรการที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อควบคุมมลพิษในช่วงวิกฤตในระยะเร่งด่วนเพื่อควบคุมพื้นที่ที่มีปัญหา ฝุ่นละออง โดยใช้กลไกการจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Single command)

มาตรการที่ 2 การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด) โดยมีแนวทางการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

มาตรการที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ เป็นการพัฒนาระบบ เครื่องมือ กลไกการบริหารจัดการ การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ โดยมีแนวทางการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลเป็นรูปธรรม คณะกรรมการควบคุมมลพิษ มีคำสั่งให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกำกับดูแลการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหา มลพิษด้านฝุ่นละออง” ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 เพื่อจัดทำรายละเอียด มาตรการและแนวทางการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนฯ ไปสู่การปฏิบัติ ติดตามและประเมินผลการดำเนินมาตรการ และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการควบคุมมลพิษ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบเป็นระยะ

แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ
“การแก้ไขปัญหา มลพิษด้านฝุ่นละออง”
<https://bit.ly/3gtMCQU>

แนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหามอกควบ ตามมาตรการ 4 พื้นที่ 5 มาตรการบริหารจัดการ ของกระทรวงมหาดไทย

ครอบคลุม 4 พื้นที่หลัก ได้แก่

1) **พื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าสงวนแห่งชาติ** ให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นหน่วยรับผิดชอบในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการควบคุมไฟป่าโดยจัดทำแนวป้องกันไฟ การจัดทำลาดตระเวนให้สนธิกำลังเจ้าหน้าที่จากทุกหน่วยงานและอาสาสมัครภาคประชาชน การประกาศเขตพื้นที่ห้ามเผา พร้อมทั้งบูรณาการประสานการปฏิบัติกับหน่วยทหารและกองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เพื่อร่วมปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาไฟป่า ตลอดจนให้ผู้นำท้องที่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน สร้างกฎกติกาการห้ามเผาป่าขึ้นมาบังคับใช้กันเองในหมู่บ้าน/ชุมชน และจัดทำบัญชีผู้มีพฤติกรรมการเข้าป่าเพื่อหาของป่าและล่าสัตว์

2) **พื้นที่เกษตรกรรม** ให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่เป็นหน่วยรับผิดชอบในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการควบคุมการเผาในพื้นที่การเกษตร การห้ามเผาเด็ดขาด และการรณรงค์ให้มีการใช้สารย่อยสลายหรือโกลบตอซังข้าว/ข้าวโพด/ซากวัชพืชฤดูแล้ง และการแปรวัสดุการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การทำสารชีวมวล การทำปุ๋ยหมัก การทำอาหารสัตว์ ตลอดจนให้ผู้นำท้องที่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จัดอาสาสมัครเฝ้าระวังไม่ให้เกษตรกรลักลอบเผา

3) **พื้นที่ชุมชนและเขตเมือง** ให้จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดกฎกติการ่วมกันของชุมชน โดยใช้กลไกประชารัฐในการเฝ้าระวังป้องกันการเผาในพื้นที่ชุมชน/เมือง และให้จัดชุดปฏิบัติการประจำตำบล/หมู่บ้าน เข้าร่วมประชุมชี้แจงกับคณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ทราบมาตรการและแนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันของจังหวัด

4) **พื้นที่ริมทาง** ให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงคมนาคมในพื้นที่เป็นหน่วยรับผิดชอบในการบูรณาการ ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการจัดกำลังอาสาสมัครภาคประชาชน จิตอาสา ทำการลาดตระเวน เฝ้าระวัง และกำจัดเศษวัสดุ ขยะ ใบไม้แห้งที่เป็นเชื้อเพลิงในพื้นที่ริมทาง เพื่อไม่ให้มีเชื้อไฟและใช้เป็นแนวกันไฟ

มาตรการบริหารจัดการ 5 มาตรการ ได้แก่

1) **ระบบบัญชาการเหตุการณ์** ให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับจังหวัด/อำเภอ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ เพื่ออำนวยความสะดวก สั่งการป้องกันแก้ไขปัญหา ระดมสรรพกำลังทรัพยากร และประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งจัดประชุมติดตามสถานการณ์ วิเคราะห์ข้อมูล พื้นที่เสี่ยง เพื่อแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ และกำหนดแนวทาง การแก้ไขในแต่ละพื้นที่

2) **มาตรการสร้างความตระหนัก** ประชาสัมพันธ์ชี้แจงห้ามการเผาป่า เผาเศษวัสดุการเกษตร เพื่อให้ประชาชนรู้ถึงอันตรายและผลกระทบ และให้ ชุดปฏิบัติการประจำตำบล/หมู่บ้านร่วมประชุมชี้แจงสร้างจิตสำนึก ให้ความรู้แก่ ประชาชน นักเรียนและเยาวชน ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ไฟป่าและหมอกควัน รวมทั้งจัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ การสนับสนุนการปลูก ป่าชุมชนเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

3) **มาตรการลดปริมาณเชื้อเพลิง** ให้ความคุ้มครองเผา การจัดทำแนวกันไฟ การส่งเสริมการใช้สารหมักชีวภาพเพื่อย่อยสลายตอซัง และส่งเสริมการนำ เศษวัสดุทางการเกษตรมาผลิตเป็นอาหารสัตว์ รวมทั้งพิจารณาตั้งกองทุน สนับสนุนการป้องกันแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน

4) **มาตรการจิตอาสาพระราชัฐ** ให้จังหวัดบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งภาค ประชาชน ส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคเอกชน ให้มีส่วนร่วมสนับสนุนและ กำหนดแนวทางมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ในพื้นที่

5) **การบังคับใช้กฎหมาย** ให้จังหวัดกำชับเจ้าพนักงานตามกฎหมาย บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยทำการจับกุมผู้กระทำความผิดที่ลักลอบเผา ในพื้นที่ป่า พื้นที่การเกษตร พื้นที่ชุมชน/เมือง และพื้นที่ริมทาง

ค. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- 1) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
- 2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 3) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
- 4) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507
- 5) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 220 ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใดๆ แม้เป็นของตนเอง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 140,000 บาท
- 6) พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522
- 7) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522
- 8) พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522
- 9) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535
- 10) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
- 11) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
- 12) พระราชบัญญัติประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550
- 13) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560
- 14) พระราชบัญญัติการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562
- 15) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

ง. ตัวอย่างคำสั่ง/ประกาศ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ

- 1) ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ
- 2) ประกาศจังหวัดเชียงใหม่ เรื่อง กำหนดช่วงเวลาห้ามเผาในที่โล่งทุกชนิด
อย่างเด็ดขาดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
- 3) คำสั่งจังหวัดสมุทรปราการ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไข
ปัญหามลพิษขนาดเล็ก (PM_{2.5}) ในจังหวัดสมุทรปราการ

ตัวอย่างคำสั่ง/ประกาศ
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ
<https://bit.ly/2PsJsAO>

